

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕПАРТАМЕНТ ОСВІТИ І НАУКИ
ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ

79008, м. Львів, вул. Просвіти, 4а; тел. 261-54-46, факс 261-63-54, 261-65-70, E-mail guon@mail.lviv.ua

Від 01.09.2014. № 01-08/2324
На № _____ від _____

Керівникам місцевих органів
управління освітою
Директорам закладів освіти
обласного підпорядкування

Стан та особливості діяльності
психологічної служби системи освіти
Львівської області у 2014-2015 н. р.

З метою реалізації статей 21, 22 Закону України «Про освіту» департамент освіти і науки Львівської облдержадміністрації надсилає для використання в роботі інструктивно-методичний лист «Про стан та особливості діяльності працівників психологічної служби системи освіти Львівської області у 2014-2015 навчальному році», перелік рекомендованих джерел та фахових періодичних видань.

Необхідно вжити заходів щодо максимального забезпечення навчальних закладів практичними психологами та соціальними педагогами, методистами з психологічної служби районних (міських) методичних кабінетів, працівниками навчально-методичних кабінетів (центрів) психологічної служби системи освіти і налагодження належного психологічного супроводу всіх учасників навчально-виховного процесу.

Додатки на 13 аркушах.

Начальник управління загальної середньої,
дошкільної, позашкільної освіти та
соціального захисту

С.І. Книшик

Виконавець: Корнієнко І.О.
тел. 032 2550864

Стан та особливості діяльності психологічної служби системи освіти Львівської області у 2014-2015 навчальному році

Останні події в Україні, що викликали складну соціально-політичну ситуацію у суспільстві показали необхідність соціально-психологічного захисту і психологічної допомоги як дітям і окремим людям, так і цілим соціальним групам.

За даними департаменту соціального захисту населення облдержадміністрації станом на 28.08.2014 року на Львівщині перебуває 5301 особа переселенців (2243 особа – АР Крим, 3058 осіб – Донецька та Луганська області), з них неповнолітніх – 1916, в тому числі 67 багатодітних родин (за неофіційними даними кількість переселенців біля 11000 осіб).

У зв'язку з цим, суттєво підвищується роль та значення професійної діяльності працівників психологічної служби системи освіти (практичних психологів і соціальних педагогів, методистів з психологічної служби районних (міських) методичних кабінетів, працівників навчально-методичних кабінетів (центрів) психологічної служби системи освіти).

Для забезпечення цієї роботи місцевим органам управління освітою, керівникам навчальних закладів необхідно створити належні матеріальні та кадрові умови, сприяти діяльності працівників психологічної служби.

Сьогодні особливо зростає необхідність свідомої активності керівників навчальних закладів, спрямованої на підтримку, регулювання і формування здорового соціально-психологічного клімату у педагогічному колективі і закладі в цілому.

Необхідна тісна взаємодія керівника навчального закладу та фахівців психологічної служби для подолання негативних психологічних наслідків подій, що відбуваються в країні, для всіх учасників навчально-виховного процесу (стресові та посттравматичні стани тощо).

Суспільна конфліктна ситуація призводить до збільшення рівня агресії, значного зростання насильства випадків домашнього насильства, насильства стосовно жінок і дітей. Посилюються тривожні настрої в суспільстві, страхи, розчарування, що вимагає адекватної роботи працівників психологічної служби.

З метою попередження або мінімізації негативних наслідків конфліктних подій важливо формувати знання у дітей, батьків та педагогічних працівників про ситуацію, що склалася. Особливо це стосується поширення інформації щодо нових законів та інших нормативно-правових актів, які приймаються з метою захисту та надання допомоги особам у складних життєвих обставинах. Своєчасне донесення такої інформації до дітей, батьків та педагогічних працівників сприятиме своєчасному зверненню по допомогу осіб, які її потребують, запобіганню більш складним наслідкам перенесених подій.

Сім'ї з Криму, Севастополя, Донецької та Луганської областей, які переселяються сьогодні в інші частини України, можна вважати внутрішньо переміщеними особами або вимушеними внутрішніми мігрантами. Вони підпадають під статус сімей, які опинилися у складних життєвих обставинах.

В цій ситуації доречно користуватися Порядком взаємодії суб'єктів соціальної роботи із сім'ями, які опинилися у складних життєвих обставинах, затвердженим наказом №1983/388/452/221/556/596/106 від 14.06.2006 (Мінсім'ямолодьспорту, МОЗ, МОН, Мінпраці, Мінтранспорту, МВС та Держдепартаменту з питань виконання покарань).

До сімей, які класифікуються як ті, що опинились у складних життєвих обставинах, належать, зокрема: сім'ї з дітьми, що опинились у складних життєвих обставинах і не в змозі подолати їх самотійно у зв'язку з вимушеною міграцією.

Психологічна служба системи освіти має надавати психологічну і соціально-педагогічну допомогу постраждалим, переселеним, біженцям, членам їх сімей і родичам загиблих в ході АТО. Зазначаємо, що така робота має бути системною, довготривалою та проводитись на високому науково-методичному рівні.

Основними напрямками соціальної і психологічної реабілітації постраждалих є наступні:

- соціально-педагогічна допомога сім'ям вимушених переселенців у налагодженні соціальних зв'язків із місцевими закладами охорони здоров'я, працевлаштування, соціальних служб, закладів і установ освіти, забезпеченні дітей навчальними посібниками, підручниками, іншим навчальним приладдям;

- надання соціально-педагогічної і психологічної допомоги вступникам і першокурсникам ВНЗ і ПТНЗ в адаптації до нових умов навчально-виховного процесу та налагодження побутових умов їх проживання і встановлення нових соціальних зв'язків у навчальному закладі і за його межами;

- залучення постраждалих дітей до участі в діяльності позашкільних навчальних закладів з метою створення умов для їхньої самореалізації та проведення діагностичної і корекційно-відновлювальної роботи з ними практичних психологів цих закладів;

- робота з дітьми зазначених категорій під час літнього оздоровлення у таборах відпочинку, навчальних закладах, місцях тимчасового перебування

- залучення вихованців, учнів, студентів зазначених категорій до активної виховної і розвивальної діяльності в позаурочний час, реабілітація

- забезпечення індивідуального супроводу працівниками психологічної служби системи освіти всіх без винятку дітей, вихованців, учнів, студентів зазначених категорій та надання їм необхідної корекційної, реабілітаційної і соціально-педагогічної допомоги від пережитого протягом навчального року шляхом впровадження психологічних ігор та праце - і музико терапії тощо;

- створення сприятливого соціально-психологічного клімату в навчальному закладі та оптимізація змісту і форм психологічної просвіти педагогічних працівників і батьків;

- недопущення своїми діями чи бездіяльністю вторинної травматизації учасників навчально-виховного процесу та, у разі потреби, перенаправляти дітей, батьків і педагогів до інших спеціалістів (психотерапевта, невролога тощо);

- застосування міжсекторальної взаємодії і мультидисциплінарного підходу до вирішення проблем, які виникають (за потреби звернутися до закладів і установ охорони здоров'я, підрозділів служби з надзвичайних ситуацій тощо з пропозицією співробітництва та координації у справі надання психологічної допомоги тим, хто її потребує);

- залучення до надання психологічної допомоги висококваліфікованих фахівців, практичних психологів, соціальних педагогів, психотерапевтів, консультантів ПМПК;

- організації для тих, хто безпосередньо працює з постраждалими: а) психологічну і професійну супервізію; б) методичну підтримку у вигляді буклетів,

методичних розробок, проведення навчальних семінарів і семінарів з обміну досвідом; в) матеріальну допомогу у вигляді необхідного приладдя і оргтехніки.

Акцентуємо увагу, що починаючи з 2012-13 навчального року Міністерство освіти і науки рекомендувало впроваджувати в загальноосвітніх навчальних закладах **“годину психолога”**, що сприяє розв’язанню ряду соціально-педагогічних проблем в учнівському середовищі, а з 2013-2014 навчального року - **факультативні курси**, які орієнтовані на підсилення психологічної складової у вихованні дітей та учнівської молоді.

Для організаційно-методичного забезпечення викладання факультативних курсів працівникам психологічної служби надіслані переліки програм факультативних курсів, курсів за вибором та спецкурсів для застосування в роботі працівників психологічної служби, рекомендованих для використання в початковій школі та електронні переліки програм факультативних курсів для застосування в роботі працівників психологічної служби, рекомендованих для використання в основній і старшій школі у загальноосвітніх навчальних закладах.

Програми схвалені для використання у загальноосвітніх навчальних закладах науково-методичною комісією з проблем виховання дітей та учнівської молоді Науково-методичної ради з питань освіти Міністерства освіти і науки України (лист ПТЗО № 14.1/12-Г-165 від 15.05.2013 р.).

Зміст програм представлений у варіантах з кількістю 17, 35, 52 та 70 годин, які реалізуються за рахунок годин варіативної складової навчальних планів загальноосвітніх навчальних закладів.

У зв’язку з проведенням АТО на території певних областей, районів, міст соціальні педагоги повинні вжити низку організаційних заходів щодо забезпечення основних прав і свобод дітей. Зокрема мова йде про оперативну підготовку необхідних документів про встановлення статусу дитини, визначення головних потреб, знаходження додаткових ресурсів в громаді, різних інституціях для їх задоволення. Натепер, важливим є влаштування дитини, яка була свідком військових дій та стала сиротою, у прийомній сім’ї. Слід вказати на психологічне травмування такої дитини, яке може проявлятися через певний час, тому слід приділити належну увагу забезпеченню її соціально-психологічного супроводу.

Соціальний педагог, керуючись статтею 3 Конвенції ООН про права дитини, у взаємодії із службою у справах дітей, центрами соціальних служб для сім’ї, дітей та молоді, центрами реабілітації, притулками, кримінальною міліцією у справах дітей, опікунськими радами тощо, вживає заходів для оперативного вирішення питань, які пов’язані із індивідуальною ситуацією дитини.

Керівникам психологічних служб у наступному навчальному році необхідно забезпечити супервізію (професійних супровід) діяльності практичних психологів і соціальних педагогів, які працюватимуть із вказаною категорією дітей.

У цій роботі варто користуватися листом, який Міністерство направило до органів управління освітою обласних та Київської міської державної адміністрації з переліком методичної літератури та посібників, якими можна скористатися при здійсненні обстеження для встановлення віку дитини, яка залишилась без піклування батьків та потребує соціального захисту (лист МОН від 24.04.14 № 1/9-222).

Нагадуємо про необхідність у процесі роботи суворо дотримуватися вимог методик та Етичного кодексу психолога.

При наданні соціально-психологічної допомоги рекомендуємо користуватись збіркою методичних рекомендацій: Соціально-педагогічна та психологічна робота з дітьми у конфліктний та постконфліктний період : [метод. рек.] / авт. кол.: Н. П. Бочкор,

Є. В. Дубровська, О. В.Залеська та ін. ; [упор.: Н. В. Лунченко, Л. Л. Сідельнік]. – К. : МЖПЦ «Ла Страда-Україна», 2014. – 84 с.

Книга містить рекомендації з організації діяльності з дітьми в період переживання соціально-політичних конфліктних та постконфліктних ситуацій. Окрему увагу також приділено роботі з педагогічними працівниками та батьками. Скористатися електронною версією зазначених методичних рекомендацій можна на сайті Українського науково-методичного центру практичної психології та соціальної роботи МОН і НАПН України : psyua.com.ua.

Психологічна служба в системі освіти - це сукупність фахівців у сфері практичної психології і соціальної педагогіки: практичні психологи, соціальні педагоги, методисти, директори (завідувачі) навчально-методичних кабінетів (центрів) психологічної служби.

У психологічній службі системи освіти Львівської області на кінець 2013-2014 навчального року нараховувалось 1561 працівник, з них 1087 – практичні психологи, 437 – соціальні педагоги, 37 – методисти районних (міських) методичних кабінетів. У порівнянні з 2012-2013 навчальним роком кількість фахівців збільшилась на 73 працівника. Це свідчить, що загалом по області продовжується позитивна тенденція збільшення кількості працівників психологічної служби.

Однак, можемо констатувати про недопустиме зменшення працівників психологічної служби у м. Львові (4 особи), м. Дрогобичі (3 особи), м. Новий Розділ (1 особа), м. Червоноград (3 особи), Бродівському районі (2 особи), Миколаївському, Сокальському, Турківському районах (1 особа), ПТНЗ (1 особа).

Відповідно до проведеного аналізу поданих матеріалів основними причинами відсутності у навчальних закладах фахівців психологічної служби, на які вказують керівники психологічної служби, є: обмеженість місцевого бюджету, недостатність фінансування, недостатність кошторисних призначень, та мають місце випадки, коли кількість дітей у навчальних закладах не відповідає нормативам чисельності практичних психологів та соціальних педагогів, затверджених відповідними нормативно-правовими документами Міністерства освіти і науки України.

Однак недостатній рівень фінансування не може бути причиною незадовільного розвитку служби, адже в однакових за соціально-економічним розвитком районах/містах області спостерігається різна картина кадрового забезпечення. Основною причиною тут вважаємо ставлення керівників різних рівнів освіти до організації соціально-педагогічної і психологічної допомоги всім учасникам навчально-виховного процесу.

Водночас мають місце випадки, коли зростання кількості спеціалістів не завжди призводить до підвищення ефективності функціонування системи в цілому. За наявності такої ситуації необхідно розробляти та впроваджувати **систему моніторингу й оцінки ефективності діяльності** практичних психологів, соціальних педагогів.

З метою забезпечення рівного доступу фахівців психологічної служби до нормативно-правової бази і методичних розробок працівниками обласного центру практичної психології і соціальної роботи систематично оновлюється web-сторінка ЛОІППО (www.loippo.lviv.ua).

Звертаємо увагу, що згідно пункту 2.4. Положення про психологічну службу системи освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки № 616 від 02.07. 2009 р. та зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 23 липня 2009 р. за № 687/16703, діяльність психологічної служби включає такі основні напрями:

консультативно-методична допомога всім учасникам навчально-виховного процесу з питань навчання, виховання і розвитку вихованців, учнів, студентів, допомога органам державного управління у плануванні освітньої діяльності;

просвітницько-пропагандистська робота з підвищення психологічної культури в навчальних закладах та у сім'ї;

превентивне виховання (через засоби масової інформації, під час навчальної діяльності в рамках навчальних програм або як окремого предмета), метою якого є формування у вихованців, учнів, студентів орієнтації на здоровий спосіб життя та захист психічного здоров'я; профілактика алкоголізму, наркоманії, ВІЛ-інфекції і злочинності.

Погіршення ситуації в Україні щодо вживання алкогольних та наркотичних речовин дітьми і молоддю формує гостру потребу щодо реалізації низки профілактичних і превентивних програм з формування здорового способу життя і свідомого ставлення до власного здоров'я.

Ці питання залишаються пріоритетними у діяльності спеціалістів психологічної служби. З огляду на загальну **ефективність інформаційно-освітньої протиалкогольної програми «Сімейна розмова»** прийнято рішення про розширення географії її впровадження.

Для проведення протинаркотичної профілактичної роботи слід користатися **«Комплексною програмою з профілактики наркотичних та алкогольних проблем, зорієнтована на учнів 1-11 класів, їх батьків та персонал загальноосвітніх закладів I – III ступенів навчання: Загальний виклад програми профілактичних дій»**. / Вієвський А. М., Лепеха К. І., Балакірева О.М., ДивакВ.В., Дмитришина Н.А., Жданова М.П., Олійник І.М., Панок В.Г., Сидяк С.В. – К., 2014. - 38 с.

Навчально-методичний посібник є основою навчально-методичного комплексу, розробленого у рамках проекту «Розробка комплексної програми з профілактики наркотичних та алкогольних проблем, зорієнтована на учнів 1-11 класів, їх батьків та персонал загальноосвітніх закладів I-III ступенів навчання». Посібник рекомендований для використання працівниками педагогічних колективів загальноосвітніх навчальних закладів та методистами інститутів післядипломної педагогічної освіти.

Електронна версія всіх матеріалів Комплексної програми розміщена на сайті: www.mon.gov.ua в розділі позашкільна освіта, виховна робота та захист прав дитини.

Набуває актуальності питання щодо створення у навчальних закладах центрів примирення на базі яких будуть готуватися медіатори (посередники) з числа учнів задля вирішення конфліктів. Доцільним буде проведення заходів на тему «Вплив ЗМІ на формування світогляду людини і її поведінку», під час яких учні розглянуть способи психологічного маніпулювання і впливу викривленої інформації на психіку людини.

Важливим напрямом діяльності працівників психологічної служби в 2014-2015 навчальному році залишається **забезпечення та психологічний супровід** підготовки учнів до профільного та професійного самовизначення.

Схвалений МОН України для використання у загальноосвітніх навчальних закладах (листи ІТЗО №14.1/12-Г-948, №14.1/12-Г-949, №14.1/12-Г-950 від 23.06.2014) програмно-методичний комплекс забезпечення професійного самовизначення учнів основної в умовах допрофільної підготовки містить програму «Людина і світ професій» для учнів 8–9-х кл. (9, 17, 35, 70 год.) та п'ять посібників «Робочий зошит». Програмно-методичний комплекс надає учням можливість набути знання про світ професій, напрями профільного навчання, власні індивідуальні особливості, а також передбачає виконання ними практичних, самостійних, дослідницьких і проектних робіт. Все це створює сприятливі умови для свідомого і обґрунтованого вибору учнями основної школи профілю навчання, з урахуванням власних інтересів, можливостей та потреб.

Завданням сучасної старшої профільної школи є не тільки забезпечення

предметної підготовки, а й формування готовності випускників до професійного самовизначення та життєвої самореалізації. Схвалений МОН України для використання у загальноосвітніх навчальних закладах (листи ПТЗО №14.1/12-Г-954, №14.1/12-Г-953, №14.1/12-Г-952, №14.1/12-Г-951 від 23.06.2014) програмно-методичний комплекс забезпечення професійного самовизначення учнів старшої школи в умовах профільного навчання містить навчальні програми «Побудова кар'єри» (9, 17, 35, 70 год.) для учнів 10-11-х кл., навчально-методичного посібника для педагогічних працівників до цієї програми, Робочий зошит «Побудова кар'єри» для учнів старших класів та навчально-методичний посібник до робочого зошиту для педагогічних працівників. Програмно методичний комплекс забезпечує розвивальний рух учня від уявлення до усвідомлення себе як майбутнього суб'єкта професійної діяльності; від позитивного ставлення до навчального профілю та пов'язаних з ним професій до емоційно-ціннісного ставлення до себе як суб'єкта професійної діяльності.

Запровадження у навчально-виховну практику загальноосвітніх навчальних закладів програмно-методичних комплексів «Людина і світ професій» для учнів 8-9-х кл. та «Побудова кар'єри» для учнів 10–11-х кл., забезпечує реалізацію сукупності організаційно-педагогічних умов здійснення цілісної системи профільного і професійного орієнтування учнівської молоді.

Перелік рекомендованих джерел

Довідники, каталоги

1. Психологічна служба і ПМПК системи освіти (за результатами 2012–2013 навчального року) / [Березіна Н.О., Лунченко Н.В., Обухівська А.Г. та ін.] – К. : Ніка-Центр, 2013. – 60 с. – ISBN 978-966-521-139-3

Посібники

1. Діяльність психолого–медико–педагогічних консультацій в умовах інтеграції дітей з особливими освітніми потребами [Електрон.дані] / А.Г. Обухівська, Т.Д. Ілляшенко, Т.В. Жук. – К. : Український НМЦ практичної психології і соціальної роботи, 2013. – 140 с. – ISBN 978-617-7118-06-9

2. Інноваційні моделі підвищення кваліфікації працівників психологічної служби і консультантів ПМПК / авт. кол. за ред. Панка В.Г., Гаркавенко З.О. – Електрон. дані. – Київ, Український НМЦ практичної психології і соціальної роботи, 2013. – 219 с. – 1 електрон. опт. диск (CD-ROM), 12 см. – ISBN 978-617-7118-01-4

3. Організація та науково-методичне забезпечення діяльності психологічної служби і ПМПК / за наук. ред. В.Г. Панка та І.І. Цушка. – Електрон. дані. – Київ : Український НМЦ практичної психології і соціальної роботи, 2013. – 90 с. – 1 електрон. опт. диск (CD-ROM), 12 см. – ISBN 978–617–7118–04–5

4. Цушко І.І. Формування навичок захисту і збереження репродуктивного здоров'я учнівської і студентської молоді : практи. посіб. / І.І. Цушко. – Електрон. дані. – Київ, Український НМЦ практичної психології і соціальної роботи, 2013. – 104 с. – 1 електрон. опт. диск (CD-ROM), 12 см., ISBN 978–617–7118–02–1

5. Панок В. Г. Психологічна служба : [навч.-метод. посіб. для студентів і викладачів] / В. Г. Панок. – [2-е вид.]. – Кам'янець-Подільський : Друкарня Рута, 2013. – 328 с. – ISBN 978-966-2771-21-3 – (Гриф МОН – рекомендовано Науково-методичною Радою МОН України, лист №14/18-3975, протокол № 3 від 07.09.2009 р.)

Методичні рекомендації

1. Обухівська А.Г. Методичні рекомендації з окремих аспектів діяльності практичних психологів і консультантів ПМПК / А.Г. Обухівська, Т.Д. Ілляшенко, Л.Є. Андрусішина. – Електрон. дані. – Київ : Український НМЦ практичної психології і

соціальної роботи, 2013. – 56 с. – 1 електрон. опт. диск (CD-ROM), 12 см. – ISBN 978-617-7118-00-7

2. Адаптація дітей до навчання у школі в діяльності психологічної служби: методичні рекомендації / за наук. ред. В.Г. Панка – Електрон. дані. – Київ, Український НМЦ практичної психології і соціальної роботи, 2013. – 100 с. – 1 електрон. опт. диск (CD-ROM), 12 см. – ISBN 978-617-7118-05-2

3. Соціально-педагогічна та психологічна робота з дітьми у конфліктний та постконфліктний період : [метод. рек.] / авт. кол.: Н. П. Бочкор, Є. В. Дубровська, О. В.Залеська та ін. ; [упор.: Н. В. Лунченко, Л. Л. Сідельнік]. – К. : МЖПЦ «Ла Страда-Україна», 2014. – С. 7-13.

Навчальні програми

1. Збірник програм факультативних курсів, курсів за вибором та спецкурсів для застосування в роботі працівниками психологічної служби загальноосвітніх навчальних закладів / за наук. ред. В.Г. Панка. – Електрон. дані. - К.: Український НМЦ практичної психології і соціальної роботи, 2013. – 1 електрон. опт. диск (CD-ROM), 12 см. – ISBN 978-617-7118-03-8 – (Гриф МОН лист ПТЗО № 14.1/12-Г-165 від 15.05.2013 р.)

2. Програма «Особлива дитина: для дітей дошкільного віку зі спектром аутистичних порушень» / авт. кол. за ред. Шульженко Д. І., Островської К. О. – Інтернет видання. – Київ, Національний Педагогічний університет імені М.П. Драгоманова, 2013. –250 с. – (Гриф МОН – рекомендовано МОН України, лист №1/11- 13887 від 11.09.2013 р.)

Перелік фахових періодичних видань рекомендованих для використання в практичній діяльності працівників психологічної служби системи освіти

Назва видання	Передплатний індекс	Періодичність/обсяг
ВИДАВНИЦТВО «ШКІЛЬНИЙ СВІТ»		
Газета «Психолог»	23316	2 рази на місяць, 120 сторінок
Газета «Соціальний педагог»	91815	1 раз на місяць, 60 сторінок
Газета «Дефектолог»	90224	1 раз на місяць, 60 сторінок
Газета «Психолог дошкілля»	37648	1 раз на місяць, 60 сторінок
Психолог. Бібліотека	23677	1 раз на місяць
Соціальний педагог. Бібліотека	49407	1 раз на місяць
Електронний додаток до газет		1 раз на місяць
ВИДАВНИЦТВО «СОЦИС-ПРЕС»		
Журнал «Практична психологія та соціальна робота»	74046	1 раз на місяць
Журнал «Обдарована дитина»	74016	10 разів на рік
ВИДАВНИЦТВО ТОВ «Міжнародний центр фінансово-економічного розвитку Україна»		
Журнал «Практичний психолог: Дитячий садок»	37775	1 раз на місяць 64 сторінки
Журнал «Практичний психолог: Школа»	37772	1 раз на місяць 64 сторінки